

до сфери цивільно-правових відносин (у разі заподіяння матеріальної шкоди).

Для кваліфікації діяння за ст. 286 КК України не має значення місце порушення правил безпеки руху та експлуатації транспортних засобів, тож кримінальна відповідальність настає незалежно від того, де саме було порушено суб'єктом правила безпеки руху або експлуатації транспорту: на шляхах загального користування, у лісі, полі чи навіть на подвір'ї.

Отже, помилка при кваліфікації може викликати не тільки призначення неправильної міри покарання, а й багато інших негативних наслідків. Вивчення чинників, які впливають на кваліфікацію саме цього кримінального правопорушення, необхідне для проведення якісного досудового розслідування та подальшого судового розгляду.

Література

1. Про Правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовт. 2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>.

2. Про дорожній рух: Закон України від 30 чер. 1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>.

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

4. Харь І.О. Суб'єкт злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Юридична наука*. 2017. № 2. С. 99-124.

5. Про дорожній рух: Конвенція ООН від 08 лист. 1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_041#Text.

6. Данилевський А.О. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 143-149.

УДК 343.346(043.2)

Дунаєвський С.С., студент,
Донецький державний університет управління,
м. Маріуполь, Україна
Науковий керівник: Калініна І.В., к.ю.н.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Забезпечення безпеки дорожнього руху на сьогодні залишається однією з найбільш гострих і актуальних проблем

сучасного суспільства. Щорічно в результаті дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) гинуть і отримують тілесні ушкодження тисячі дорослих і дітей, наносяться значні матеріальні збитки. Статистичні дані МВС України свідчать про те, що за 2019 рік у нашій країні сталося 160,6 тис. ДТП, в яких загинуло 3454 особи. Однак, варто додати, що відомості стосовно показників смертності при ДТП, які надають різні державні та міжнародні інституції, можуть досить сильно відрізнятись. Наприклад, у 2016 році Всесвітня організація охорони здоров'я підрахувала кількість летальних випадків ДТП у 6089 випадках, Міністерство охорони здоров'я України повідомило про 4809 випадки, а Патрульна поліція надала інформацію про 3410 загиблих в результаті ДТП. Як повідомляють з цього приводу фахівці, причина таких відмінностей у тому, що усі ці інституції мають різну методіку підрахунку смертності при ДТП. Наприклад, поліція рахує, скільки трупів було безпосередньо на місці ДТП. Водночас, якщо смертельно пораненого пацієнта доставляють до лікарні, а він помирає, коли вже збігло 30 днів, то, згідно з методикою, ДТП не вважають причиною його смерті [1]. Наведене вище головним чином свідчить про те, що розслідування та встановлення усіх обставин ДТП є важливим завданням, що стоїть перед правоохоронними органами.

Встановлення усіх обставин ДТП завжди вимагає використання спеціальних знань в науці і техніці. По своїй суті, розслідування ДТП – це діяльність, пов'язана із симбіозом знань у галузі права і техніки. Крім того, правова категорія «спеціальні знання» є важливим інститутом вітчизняного кримінального процесуального права, хоча так і не отримала сьогодні належного законодавчого закріплення. До категорії «спеціальні знання» звертаються, як правило, при вивченні інституту судової експертизи. Між тим, з'ясування змісту цього поняття актуально не тільки стосовно до експертизи.

З цього приводу В.В. Юсупов зазначає, що спеціальні знання базуються на досягненнях науки і не можуть бути загальновідомими. За способом отримання, спеціальні знання набуваються шляхом теоретичного засвоєння певної інформації або періодичним зайняттям окремим видом роботи. Тобто поняття «спеціальні знання» охоплює також практичні вміння та навички. Спеціальні знання – це відомості, що не є загальновідомими, які не мають масового поширення. Хоча загальнонаукові знання і є основою набуття спеціального знання, відносити загальнонаукові знання до спеціальних не можна. Спеціальні знання здобуваються, як й інші знання, в результаті цілеспрямованої професійної підготовки і досвіду практичної роботи в якій-небудь діяльності та

являють собою систему знань про певні об'єкти, явища і закономірності, що досліджуються відповідною галуззю науки [2, с. 48].

Варто погодитися з А.Ю. Маренковим стосовно того, що спеціальні знання в межах розслідування ДТП можуть бути використані в різних формах:

1) непроцесуальна форма – вона проявляється у вигляді усної або письмової консультації, попереднього дослідження матеріалів, залучення фахівців до здійснення певних оперативно-розшукових заходів тощо;

2) процесуальна форма використання спеціальних знань – це участь фахівця у певних слідчих діях, призначення експертизи.

Розслідування у справах, пов'язаних із ДТП, відносяться до категорії надзвичайно складних. Більшість питань, які виникають, можуть бути правильно вирішені тільки за допомогою фахівців та експертів із автомеханіки. Однак, у зв'язку з тим, що законодавчо процедура залучення цих осіб на різних стадіях розслідування мало врегульована, найчастіше відбувається неповне встановлення обставин ДТП, що, в кінцевому рахунку, може призвести до порушення прав та інтересів учасників [3, с. 128].

Підводячи підсумки, зазначимо, що при розслідуванні ДТП дуже важливим є використання спеціальних знань фахівців та експертів. На жаль, нормативно ці категорії на сьогодні не визначені. З огляду на існуючі теоретичні розробки цього питання, спеціальними знаннями при розслідуванні ДТП варто вважати знання, що, по перше, дозволяють визначити виникнення, розвиток, завершення ДТП, тобто це ті знання, що можуть надаватися технічними науками. Крім того, по-друге, для виявлення, закріплення, вилучення носіїв інформації про ДТП в об'єктах матеріального світу, необхідна інтеграція автомеханічної науки з криміналістикою. Тобто, другою категорією наук, що вливаються на галузь спеціальних знань фахівця, що надає допомогу при розслідуванні ДТП, є правові науки: досліджуючи обставини ДТП, він повинен мати однозначне розуміння правил дорожнього руху.

Таким чином, спеціальні знання при розслідуванні ДТП являють собою симбіоз автомеханічних та правових знань, які потрібні для повного та всебічного розслідування цих подій.

Література

1. Невдалий маневр: чому українці гинуть на дорогах. *Сайт новин 112.ua*. URL: <https://ua.112.ua/statji/nevdalyi-manevr-chomu-ukraintsi-hynut-na-dorohakh-523057.html>

2. Юсупов В.В. Спеціальні і криміналістичні знання у кримінальному

провадженні: питання співвідношення. *Криміналістика и судебная экспертиза*. 2014. Вып. 59. С. 47-55.

3. Маренков А.Ю. Специальные знания при расследовании дорожно-транспортных происшествий. *Международный научный журнал «Символ науки»*. 2016. № 2-3(14). С. 127-128.

УДК 343.132(043.2)

Дьякова Ю.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент

ОСВІДУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ГАРАНТІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСОБИ

Однією із засад кримінального провадження, які містяться в ст. 2 КПК України, є охорона прав, свобод та інтересів учасників кримінального провадження [1]. Ця норма прямо співвідноситься зі ст. 3 Конституції України, відповідно до якої людина, її честь та гідність, недоторканність та безпека визнаються найвищою соціальною цінністю в Україні. Забезпечення та захист прав людини є одним із головних завдань держави, що визначає зміст та спрямованість її діяльності.

Однією із найбільш дискусійних до обговорюваних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на інформації про кримінальне правопорушення є освідування особи. Деякі науковці розглядають освідування як окремий вид слідчого огляду, що виокремлюється в самостійну слідчу (розшукову) дію, яка характеризується специфічним об'єктом обстеження – тілом живої людини. Порядок та умови проведення освідування зазначені в ст. 241 КПК України.

У чинному КПК України передбачено, що безпосередньою метою освідування є пошук не лише особливих прикмет у підозрюваного, свідка чи потерпілого, а й виявлення на їхньому тілі слідів вчинення кримінального правопорушення. Завдання освідування полягає у виконанні комплексу процесуальних дій, передбачених процесуальним законодавством, спрямованих на пошук особливих прикмет або слідів вчинення кримінального правопорушення [2].

Підставою для проведення освідування є постанова прокурора, яку він може винести особисто або за клопотанням слідчого. Цим створюються додаткові гарантії захисту особи, забезпечується її недоторканність. Фактичною підставою для прийняття рішення про